

Oglasi, pripisana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglašavanje se naplatom ili položnicom pošt. Stedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naročite valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napisu «Reklamacija».

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

«Slogom rastu malo stvari, a nosloga svo poljvari». Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake, na godinu ili K 6—, odn. 3— na pol godinu.

Izvan carevine više poštarića.

Pojedini broj stoji 10 br. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo se nalazi u Puli Gijula br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije pošte.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjiivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Predplatnicima na uvaženje!
Ovim brojem započimlje treće četvrtogodište. Svi oni, koji još ne su podmirili predplatu, umoljeni su, da ju obnove, odnosno podmire stari dug. Koncem drugog četvrtogodišne bilo je zaostataka preko 10.000 (deset) hiljada kruna, što znači, da nismo strogi u utjerivanju, odnosno, da se cijenjeni predplatnici odviše zanášaju jedan na drugoga, misleći si, drugi su točniji od mene. Ozbilno opominjemo ovim sve dužnike, da nam već jednom podmire tražbinu. Mnogo je dužnika iz krugova bolje stojećih, kojima nije potrebno čekati trgatlje e da podmire predplatu, kao što knietovom. Po-slijednje molimo također za izvršbu dužnosti.

Svakomu svoje!

Presvj. biskupu Flappu do znanja.

U ovom listu bijaše iz Porečko-puljske biskupije više pritužba, koli od strane pučanstva toli od strane svećenstva, radi toga što:

1. Šalje pred. ordinarijat talijanske svećenike u čisto hrvatska mjesta;
 2. što takovi svećenici uz najbolju volju nemogu valjano vršiti uzvišenih svećeničkih dužnosti, i
 3. što je sila božja župa u onoj biskupiji izpražnjenih, ili kroz dugi niz godina upravljani od gg. župe-upravitelja.
- Glede točke 1. kazati će nam se po svoj prilici, da se drugih svećenika neima, i da valja mjesta popuniti s onim, koje i kakvo se ima. Ali ta izprika po našem skromnom mnenjenju nevriedi, jer dobar pastir žrtvovali će i sama sebe na korist svojih ovaca. Mi znamo, da se je zadnjih desetak godina pribavilo talijanskih svećenika iz Dalmacije; Tirola i čak iz Italije, koji danas diele nebeski kruh hrvatskomu puku nepoznavajuć ni njegovog jezika, ni njegovih običaja, njegovih manah i vrlinali. Takav svećenik nemože biti pastirom svomu stada.

Da je primjerice presvj. biskup Flapp bio osvjedočen, da može vršiti teške biskupske dužnosti i bez poznavanja jezika većine svoga stada, on se zaista nebi bio mučio, da se taj jezik nauči. Ono baš vriedi za njega, koji nedolazi danomice u doticaj, sa izvanjskim pukom, valja tim više za njegovog svećenstvo, koje živi i djeluje neprestano među tim pukom.

U ostalom presvj. g. biskup za svoga biskupovanja u onoj biskupiji mogao je potrebit broj svećenika za Hrvate svoje biskupije odgojiti ili iz vana pozvati, kao je učinio za manjinu svoga stada, za Talijane one biskupije.

Točku 2. netreba nam valjda tekardokazi podkriepiti; jer znaju i djeca, da svećenik među pukom nemože djelovati ako nerazumije puka i puk njega. Takav svećenik mora zanemariti svoje dužnosti, što je na samotu njegovu i na duševnu štetu povjerenog mu stada.

Takovih svećenika imade u svih stranah one biskupije — pa jer nepoznoju jezik puka, nastoje, da se puk njima prilagodi, t. j. nee i propoviedaju talijanski i ukidaju u erkvali ono malo naše jezikovne starine, što nam ju viekovi očuvaše. Radi toga nastaju izmedju puka i svećenika nemiri, nesporazumljenja, tužbe i napadaji, a tim trpi i vjera; puk i svećenik.

O točki 3. t. j. nepopunjivanju župničkih mjesta pisali smo jur obširno, te bi bilo danas smiješno ono opelovani. U kojem drugom broju našega lista naći će naši čitatelji izkaz izpražnjenih, odnosno upravitelji popunjenih župničkih mjesta one biskupije — i taj izkaz govori jasnije nego li bi govorili bilo kakvi drugi dokazi.

Tim i takovim postupanjem griese crkvene oblasti napram svećenstvu i napram puku. Svećenik uzposobljen za mjesto župnika, upravlja kroz godine i godine župom — prikraćen je na svom ugledu i na svom dohodku. Njegovo stado, znajući, da je taj pastir od danas do sutra, nemože ga uzljubiti ni dolično poštovati. Takav svećenik nalazi se medju stadom kano putnik, koji se u mjestu zaustavlja, dok mu dolje nalog, da se dalje miče.

Ovakvo stanje svećenstva dosadilo je davno i puku i svećenstvu jer je na duševnu štetu jednoga, a na materijalnu štetu drugoga.

Ovu našu tužaljku smatrati će možda prečastna i presvjeta gopoda u Poreču izlivom strančarske strasti ili narodnostne mržnje — što mi unapried odlučno od sebe odbijamo. Iz nas negovori ni strasti ni mržnja, već nam to nariče čista ljubav do našega naroda za kojega znamo, da neće i nemože biti sretnim ni zadovoljnim ako duševno podivlja, ako izgubi vjeru u svoj spas duševni i tjelesni.

Gg. u Poreču biti će stalno drago čuti, da nismo mi sami ni osamljeni baš u pogledu zahtjeva, da se nepopunjene župe one biskupije već jednom popune i da prestane ovo nezdavno, nesnosno i proti svim crkvenim zakonom postojeće stanje. Baš u tom pogledu nalazimo opravdanu pritužbu u talijanskom-katoličkom listu, u glasilu goričkog kardinala, u „L'Eco del Littorale“, u listu, za koj neće valjda nitko pomisliti, da je snami bilo u kakvom savezu ili dogovoru. U tom listu, br. 106 od dne 19. septembra nalazimo dopis iz Sv. nedilje kod Vizinade, u kojem je opisan dolazak novoga župe-upravitelja i gdje se dopisnik ljuto tuži radi nepopunjivanja župa u Porečko-puljskog biskupiji, što da je prava propast (rovina).

U kratkom roku od 10 godina, da su tamo imali 3 ili 4 župe-upravitelja, koji su došli i prošli kano meteori izjednoga mjesta na drugo neostaviv nigdje glasa ni traga. Tako se — kliče dopisnik — nečiji niti uzgaja — već se jedino u red stavlja čete za svečanuparadu kod kanoničkih vizita.

Ovako piše, presvjeta i prečastna gospodo, katolički list, talijanski list, kojega nehadahnjuju stahno naši svećenici a još manje naši svjetlovnjaci. U dobron smo dakle druztvu — bar u ovom pitanju.

DOPISI.

Iz Kastva nam pišu dne 26. o. mj. — Kako već javljeno bilo u „Našoj Slogi“, da će se konstituirati dne 23. t. mj. „Pjevačko-tamburasko druztvo Sloga“ u Zanetu, tako se i dogodilo. Iza skupštine obdržavao se koncert istoga druztva u prostranom vrtu g. Finderle. Akoprem smo očekivali, da će se rodoljubi u velikom broju odazvati pozivu u ovoj svečanog sgodi, to nas je ipak ugodno iznenadila ona liepa kita gostova, što se okupilo onog dana, da proslavi otvorenje druztva „Sloga“. Druztvo može biti sasna zadovoljno koli na moralnom, toli na materijalnom uspjehu.

Raspored vršio se na podpuno zadovoljstvo i u redu. U pozdravnom slovu ocrtao je g. V. Rubesa u kratkim crtama korist druztava u obće, u pjevačkih posebice, preporučio, da se i u buduće podupira „Slogu“ koja će biti u onim stranama od velike koristi ne samo za kulturni, nego i narodni uspjeh. Točke pjevanja izvršilo je mlado druztvo u podpunom skladu, te je želo obćenito odobravanje. Vriedno je spomenuti, da je na zabavu pohrlilo korporativno „Primorski Hrvat“ sa Trsata, te i on pripomogao svojim savrsenim pjevanjem, da je ova slava onako liepo izpala. Evala mu! Samo tako napried kao braća rukom u ruci.

Mjesto naumljenoga igrokaza „Seljaci u gradu“, koji se morao radi nepredvidjenih uzroka izpustiti, odigralo se gg. V. Rubesa i N. Zie lakrdiju „Iz narodnog ustanka“, koja preadljena prema tamošnjim okolnostima izazvala je silnoga smieha. U veliko pripomogao je krasnom uspjehu zabave takodjer izvrstan sekstet vukovarskih tamburasa, koji su milom tamburicom i krasnim slavonskim narodnim pjesmama divno bavljali i veselili publiku. Tekom zabave palilo se umjetne ognje, a svršetak se začinio slobodnom zabavom kod koje se pilo, i napijalo. Tamošnjeg čestitog puka dojmila se najliepše ova svečanost, pak očekivati je, da će „Sloga“ nastojati, da čim prije dađe opet kakvu zabavu, netom dopuste joj tamošnje okolnosti. Takve zabave i veselice djeluju na narod kao blaga rosa na uvelo evieće.

Prva zaslug krasnog izpadka ide svakako tamošnjeg učitelja, g. Frana Ru-bešu, koji kao zborovodja i pokretač ovoga

druztva nije zalio truda ni danguba. Smeo da sve čim liepše udesi; a zaslug je velika i gg. pjevača „Sloga“, koji su svojom marljivošću i požrtvovnošću isli bok uz bok od svoga učitelja. Mora se takodjer pohvaliti g. Finderle, koji je kao kretnar nastojao, da što liepše urši svoj vrt, te da izvrstnom hranom i pićem a uz sasna nizku cieniu pogosti gostove.

Tom zabavom učinjen je prvi korak, najteži korak. Sada liepo složno napried, da se oživotvore ove liepe nade, koje se polaže u to mlado druztvo. Velimo složno, jer samo slogom može se nešto učiniti. Stojna volja braća valja i na ravnorn opet druga diže. — Ponajprije sloga mora da vlada u samom druztvu, jer samo tako može druztvo napriedovati. Ne bude li sloge u druztvu, uzaludan nam je čitli trud.

U drugu ruku i puk, osobito zametski, valja da ide složno sa svojim druztvom, sa druztvom, koje će ga pred svietom dičiti, koje će mu bit na čast i slavu. A i ostali rodoljubi ne smiju ovo druztvo onalovazavati. Zamel je na skrajnoj granici kastavske obćine. Puk zametski zalazi dnevno na Rieku u dodir sa Talijanima, gdje bi se mogao lahko otudjiti, a baš druztvo „Sloga“ i jedino ona, moći će ga držati na okupu, da se ne odvrgne od svoga roda i jezika. Ovo stavljamo na srce rodoljubima, pak im najliepše, vrućom molbom preporučamo mlado ovo druztvo, da se ga u zgodi sjete i rieču i činom.

Franina i Jurina.

Fr. Ma ča bi reč, da ga inaju lovranski iredentisti toliko svojem kapelanom? Jur. Zač neće, da va njih rog puše.

Fr. Bi se nebore napuhali kad bi otel va saki rog lovranske šinjortje samo jedanput zapuhat.

Jur. Ča j tega toliko?

Fr. Pitaj malo Kukumu.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran Josip naložio je c. k. namjestniku za Primorje g. grafu Goessu, da se u ime njegovo najsrdačnije zahvali pučanstvu Goričke-Gradiške na krasnom dočeku i na srdačnim izjava odanosti i ljubavi za Njegova boravka u Goriči. C. k. namjestnik zahvalio se tomu pučanstvu tiskanimi oglasima.

Izborna agitacija razmahala se je već dobrohno u svih pokrajina Austrije. Koliko je nam poznato, taj izborni pokret vrši se još najmlačnije u našem Primorju. Skoro sve važnije stranke izdale su jurve izborne proglase ili stvorile zaključke, koji imaju biti vodilom pojedinim strankam i koji će se kasnije popuniti izbornimi proglasima.

Na skupštini njemačkih radikalaca u Trutnovu sudjelovalo je do 4000 osoba. Između raznih govornika iztaknuo se i ovaj put poznati njemački vikar Wolf, koji je oštro napao gradskog načelnika, koji je nastojao prepriječiti onaj sastanak. Wolf je rekao, među ostalim, da se nada, da će kod predstojećih izbora narasti broj njemačko-radikalnih zastupnika na 20 do 25. Na sastanku bijahu prihvaćeni sljedeći predlozi: Njemački radikali moraju nastojati, da njemački jezik postane državnim jezikom; savez sa Njemačkom mora biti ustanovljen državnim temeljnim zakonom, sa Njemačkom ima sklopiti carinarsko-trgovački ugovor.

Izborni proglas kršćanskih socijalista izlaze, da treba prepriječiti svaku obstrukciju, jer ona sprječava svako parlamentarno djelovanje. U proglasu napadaju oštro njemačke liberalce, radikalne i socijalne demokrate. Za radikale kažu, da premda se ovi izlaze kao najveći Nemci, da baš oni najviše štete Austriji. Socijalnim demokratom predbacuju, da stoje pod vodstvom židova, koji ih u svoje nečiste svrhe izrabljuju.

Kršćanski socijalisti, da će ipak ostati u njemačkoj zajednici i da će nastojati, da se njemački jezik kao posredovni uzakoni. Između ovih Niemaca i radikalaca je samo ta razlika, što radikali otvoreno kažu što hoće, dočim kršćanski socijaliste to nastoje umjetno prikriti.

Njemačka katoličko-pučka stranka Gornje Austrije kaže u svojem proglasu, da će ona nastojati da se oživotvori ravnopravnost sviju naroda u državi na temelju državnih temeljnih zakona. Izdati se ina zakon, kojim se to postigava; austrijske zemlje nesmije se dieliti a potom mora se sačuvati središnji parlament u Beču; odkloniti se mora zahtjev Čeha za njihovo državno pravo; njemački jezik mora ostati i nadalje posredovnim ali se ga neima proglasiti državnim jezikom; obstrukciju mora se zapriječiti u parlamentu. Pokretu njemačkih radikalaca za odtjeljenje od Rima valja se oprieti i konačno treba nastojati, da se slože svi kršćanski zastupnici.

Česki velikaš grof Harrach objelodanio je u jednom staročeskom listu svoj predlog, da se ustroji nova stranka austrijskih patriota, kojoj bi se mogli priključiti članovi sviju narodnosti, sviju razreda i sviju vjeroispoviesti. Mi ćemo se na taj predlog prvom zgodom vratiti.

Iz ljubljanskih listova doznajemo, da će u Kranjskoj postaviti dva kandidata slovenska socijalno demokratska stranka ali bez ikakva izgleda, da bi mogla pobijediti.

U jednom zagrebačkom listu čitamo, da će se sastati sabor kraljevine Hrvatske tekar mjeseca novembra. Dan sazova da će ustanoviti nakon banova povratka u Zagreb, što će slijediti iza dva čedna. U tom zasjedanju da će se razpraviti jedino zemaljski proračun.

Crna Gora. Hrvatski listovi iz Dalmacije pišu, da je u Crnoj Gori nastala velika bieda i nevolja. Radi loše ljetine oslao je narod bez hrane i zasluzbe te se radi toga seli u susjednu Dalmaciju, da se tuj bar prehrani. Iz Rusije da očekuje narod pomoć, nu nevolja da je velika, te je teško svim pomoći.

Srbija. Razkralj Milan došao je iznenada u Bukarešt, gdje da je svojim dolazkom iznenadio nesamo vladine krugove, nego takodjer iste rođjake, koji su za dolazak doznali samo par sata prije. Milan da će ostati u rumunjskoj prijestolnici više dana. Tomu Milanovu dolazku podaju

neku političku važnost radi toga, što ima za koji dan pripjeli u Bukarešt i razkraljica Natalija. Zadnje doba glasa se mnogo naime o tom, da će se Milan i Natalija izmiriti.

Rusija. Car Nikola primio je u Livadiji — gdje boravi sa obitelji, odaslanstvo talijanskoga kralja Viktora Emanuela, koje mu je donielo službenu prijavu o nastupju mladoga kralja na prijestolu. Car je odaslanike pogostio i odlikovao visokimi redovi.

Italija. Poznati talijanski državnik Fran Crispi rekao je nekome novinaru, da se Italija mora ozbiljno pripraviti za dan 17. maja 1903. t. j. za onaj dan, kada izlaze trojni savez. Javno mnjenje u Njemačkoj da nije sada tako povoljno obnovi saveza kao prije. U nutrašnji položaj Austrije, za koje uzdržanje se Italija zanima, da je jako težak. Govoreći o obnovi trgovačkih ugovora, kazao je Crispi, da će sudbina Italije ovisiti o spretnosti talijanskih državnika i njihovih ugovaratelja.

Ovo isto možemo mi kazati glede sudbine naših južnih pokrajina, koje su izručene u gospodarskom pogledu tudjincu na milost i nemilost.

Mjestne:

Umirovljenje i odlikovanje. G. Nikola Marđević, štopski podčastnik, bio je sa 1. listopada umirovljen, te mu je tom prigodom Nj. Veličanstvo, za dugogletno vjerno službovanje, podijelio srebrni križ sa krunom za zasluge. Naš je G. Nikola i pjesnikovao, te je svaku slaviju prigodu mornarice i razna odlikovanja najviše ličnosti, pjesmom podičio. Prigodom umirovljenja primio je od ratnog ministarstva, odjel mornarice, vrlo pohvalno pismo, u kojem se hvalevredno spominje njegovo vrstno službovanje i njegov pjesnički rad. I mi srdačno čestitamo g. Nikoli na zasluženom odlikovanju, želeći, da ga Bog uzdrži na dugo zdrava i živa u zasluženom miru, da se bude mogao ovdje u Pulj, čuven i ugledan, javno zauzeti za našu narodnu stvar, kao što je i dosle u svakoj zgodi naš on sam ili preko svoje vrijedne gospoje, pružiti pomoćnicu ruku, i doprinášati na oltar naroda.

„Yukovarski tamburaši“ stigose u Pulj te će držati svoje koncerte od večeras dalje u restauraciji „Metropole“ (Via Giulia).

Pokrajinske:

Zastupnik Laginja sa družovi u sv. Antonu. Na povratku iz Babića zaostavio se zastupnik dr. Laginja sa pratoci iz Trsta, u sv. Antonu, gdje ih je čekao voz. Svrativ se u dvorište tamošnje gosline ostase ugodno iznenadjeni tim, što su našli za dugačkim stolom sakupljeno domaće pjevačko društvo „Svoboda“ i mnogo drugoga občinstva. Iznenadjenje bijase još veće kad su začeli mužari gmitati u gluho doba noći. Pjevački zbor odpjeva milozvučnu pjesmu u predsjednik pozdravi zanosnim govorom zastupnika naroda i pučkoga miljenika.

Umjetni ognji razsvietliše dvorište a prakavice dizaše se put neba razprostirajue raznobojne iskre na sve strane.

Zastupnik Laginja zahvali se toplo na neočekivanom dočeku i pozdravu izraziv svoje veselje nad tim, što je našao u prijaznom sv. Antonu toliko rodoljublja i toliko narodne sviesti.

Pjesma se orila i nadalje za pjesmom a međutim skoćio je zastupnik sa pratnjom do domačega župnika i rodoljuba veleć g. Pipana, da ga na prolazku pozdravi i da mu stisne prijateljski ruku.

Nakon kratkog odmora vratise se u gostionu a odatle poslije srdačnih pozdrava sa pjevači i osialim občinstvom ulazeše u voz, te uz burne živoklice, uz grmljavinu mužara i uz veselu pjesmu odjuriše put Trsta, kamo stigose malo prije trećeg sata po ponoći. Prolazeć kroz rodoljubne Cesare — u obćini — Kopar pozdravljao

je narod oduševljenog svoga zastupnika premda bijase već kasna ura noći.

Nakon sastanka u Babićih. Pošto bijase već u tami izerpljen dnevi red izbornoga sastanka u Babićih i nakon što je glasa uz gromovite živio klice g. dr. Laginji i njegovim pratioem, odigrala veselo koraćenje, povukoše se tamo sakupljeni domaći i izvanjski prvaci u gostioni domaćine g. Ivana Babića. Za prijateljskim stolom sastase se svećenici, učitelji, domaći načelnik sa obć. savjetnici i zastupnici, uz zastupnika Laginju i njegove pratioce.

Obć. tojnik g. Manih dignu času u liepo zdravlje velevrednog zastupnika, a ovaj se srdačno zahvali iztaknuv, kako ga veseli, što vidi na okupu oko prijateljskoga stola zastupnike dvaju najvažnijih stališa, svećeničkoga i učiteljskoga.

U veselom krugu i vani među razdraganim občinstvom sakupio je g. nadučitelj liepu svotu u podporu našoj mladeži hrvatske gimnazije u P. i u.

Nadošao je konačno i čas, da se je valjalo doljnim gostovom razstati. Mnogobrojno občinstvo pratilo je svoga zastupnika sa glasom uz neprestane živio klice dobar dio puta. Vieko nad Babićih izpod samih Mareziga odzvanjali su u tammu noć gromoviti živio klici naroda, koji je ostao na okupu u Babićih, da se i nadalje zabavlja i veseli.

G. zastupnik sa pratoci i nekojim prijatelji posjetio je župnika u Marezigah, veleć g. Gasperčić, koji nije mogao — premda je vruće želio — radi bolesni sastanku prisustvovati oko 9 sati na večer zapustise naši rodoljubne Marezige i prijatelje kojih ih do tamo popratise.

Glavna skupština političkoga društva „Edinost“ obdržavati će se druge nedjelje mjeseca oktobra t. j. 14. oktobra, nipošto 15, kako je bilo pogriješno objavljeno. Skupština ta nazvana je kao „javna glavna skupština“, da mogu istoj prisustvovati kao slušaoci i nečlanovi.

Proti dosadašnjem običaju sazvana je ta skupština izvan Trsta i to u „Narodni Dom“ rodoljubnih i prijaznih naših Barkovlja, u tršćanskoj okolici. Sazvana je takodjer proti običaju za poslije podne (po blagoslovu), da se što više članova i slušaoca tamo sakupi i da se uzmogne u slučaju potrebe dulje ostati na okupu.

Na tu godišnju skupštinu našega političkoga društva „Edinost“ pozvani su u prvom redu svi državni i zemaljski zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre i Trsta sa okolicom. Oni će za stalno svi doći na skupštinu u koliko nebi bio jedan ili drugi teškimi poslovi zapriječeni. Njih veže na to i njihova zastupnička dužnost, da budu tamo odborom i članovom političkoga društva pripravni i članovom političkoga društva pripravni dati svako razjasnjenje u pitanjih našega javnoga djelovanja.

Nu više nego li obično veže ih na to ozbiljnost položaja u kojem se naluzimo i veliki predstojeći nam dogodjaj, obćeniti naime državni izbori, koji će se ovršiti koncem ove i početkom buduće godine. Ali ta ozbiljnost položaja i predstojeći izbori moraju biti i ostalim članovom našega političkoga društva i svim njegovim prijateljem strogom opomenom, da nam se treba svim sakupiti pod zastavom društva „Edinost“ koje će nas povesti mjeseca decembra 1900. i mjeseca jenara jenara 1901. u odlučnu borbu za naša narodna prava.

Naši krveni dušmani odlučili su, da moraju ovaj put Hrvati i Slovenci Istre ostati bez ijednog zastupnika na carevinskom vieću. Oni će za postignuće te svrhe poduzeti sve što budu iole mogli; oni će se poslužiti u tu svrhu najsrmatnijih i najnezakonitijih sredstava držaće se one glasovite njihove „osartutto“ (kušaj sve, neplaši se ničesa).

Mi ili u tom slijediti nemozemo niti nećemo. U izbornu borbu proti poznatom

talijanskom nasilju stupiti ćemo golimi rukami, čistim celom i vrućim srcem — pak što Bog dađe i sreća junacka. A da se za tu svetu borbu bolje pripravimo i okriepčamo, valja da se sakupimo u što većem broju na predstojećoj skupštini političkoga društva.

Čujte braćo Dalmatinci! U Istri služu kao pučki učitelj 10—12 godina Vaš zemljak Marijan Marchi, rodem negdje u sjevernoj Dalmaciji.

Prvih godina njegova službovanja bio je tako vatren i tako odlučan hrvatski rodoljub, da su ga slo i što puta naši stariji i zreliji muževi morali upozoriti, da bude oprezniji i umjereniji. Takav je Vam bio naš Marijan u Lindaru i na Susku kod Lošinja. Odatle premjestise ga školske oblasti radi njegovog narodnog radikalizma na otok Krk, negdje blizu Vrhnika. I tuj se naš Marijan pretvorio iz Pavla u Savla. Tuj se odrekao posve svoje prošlosti. Zapustio je hrvatsku stranku i prionuo uz talijansku, pa kao što je jednom ljueto šibao u hrvatskih novinalh Talijane Istre, danas bi on utopio u zlici vode sve nas istarske Hrvate.

Prije par godina premjestise ga u Mošćenice na hrvatsku pučku školu i u hrvatski naš gradić. I tuj se odmah postavio na čelo narodnih odpadnika. Zane-marivao školu a proti njegovom ponašanju bijase težkih prijava, koje se za banurilo — jer su Talijani u Istri svemogućci. U Mošćenica digla je njegovom pomoći glavu protuhrvatska stranka, koja hoće da i tamo zatara svaki trag hrvatstvu. Taj bivši naš činac a danas goli Talijanac premda uživa sve simpatije Talijana i školskih oblastih, bijase ipak premješten nekamo na buzetski kras, ako se nevaramo u naše Lanšće.

Neima dvojbe, da će i tamo nastojati, da koga pridobije za talijanstvo, premda su tamo sve čisti Hrvati, ali daj danas, daj sutra, pa onako sladko, kako on znade, a u to liepim hrvatskim jezikom — pogibelj je svakako za tamošnji naš puk.

U stalom moja nakana nije bila, da opišem protunarodno djelovanje nekog našeg Marijana Marchia kao rodoljuba i kao učitelja, već sam htio samo upozoriti braću Dalmatince, t. j. hrvatske pučke učitelje Dalmacije na nekadašnjeg radikalnog Hrvata Marijana Marchia, s kojim su bez dvojbe mnogi školu polazili i kojeg se po gotovo i danas mnogi sjećaju kano odličnog i odlučnog Hrvata — da im je preporučeni!

Hrvatski pučki učitelj.

K predstojećim izborom za carevinsko vieće. Iz pouzdana izvora doznajemo, da su e. k. kotarska poglavarstva u Istri dobila nalog, da stvore za izbor u V. kuriji i u izborničtvu seoskih ili izvanjskih občina što više odiehi ili sekcija. Taj je nalog izdan u smislu §. 28. zakona od dne 14. junija 1896. D. Z. L. Br. 169.

Kod izbora sudicijara za V. kuriju mora se napose nastojati, da gradovi sačinjavaju za sebe jednu sekciju. Ako vriedi to pako za V. kuriju, mora valjati i za izbor sudicijara u izvanjskih občinah, jer postoje isti razlozi za jedno i drugo izborničtvo.

Gradovi sačinjavaju za sebe jedno izborničtvo te se nebi imali nimalo mješati u izborničtvo izvanjskih občina. Radi toga mora i mjesto izbora biti izvan gradova; bilo gdje u središtu občine izvan grada. Na taj način izbjeći će se nepravilnostim kod izbornoga čina i sukobom između građanstva i izvanjskog puka.

Ako se ima posvezadovoljiti zakonu, odnosno naredbi, koju dobise kotarska poglavarstva, tada se uz gradove nesmije privezati niti najmanju česticu izvanjskih poreznih občina. Porezna občina koju sačinjava grad neka bira za sebe u svojem izborničtvu, a izvanjske občine za sebe u svojem.

Za gornju vladinu naredbu doznali smo iz kotara, gdje nam nebi možda prijala ta razdioba, ali pošto je ona valjda obćenita i za sve političke kotare Istre, mi neimamo proti njoj ništa. Ali upravo radi toga zahtijevamo, da se ona provede svuda jednako, da se ne bude dielio i cijepalo jedino tamo, gdje bi to moglo nam škoditi a protivnikom koristiti — svuda, u čitavoj Istri neka se provede naredba jednako i do skrajnje konsekvencije.

Mi očekujemo, da nećemo imati razloga tužiti se na jednu ili drugu političku oblast, radi pristrasnosti kod stvaranja sekcija za V. kuriju i za oba izborničtva izvanjskih občina a zadovoljiti nam je lahko tim, ako se zakon jednako provede u čitavoj pokrajini.

Štipendija. Razpisan je natječaj na jednu stipendiju od godišnjih 400 kruna iz zaklade kanonika Černe-ta za djake visokih škola, a u prvom redu za one koji su u rodbinskoj svezi sa zakladateljem, dotično za djake iz župa Tomaj, Opčina, Povir i Sežana i konačno u obće za djake iz tršćanske biskupije. Molbe valja poslati preč. biskupskom ordinarijatu do 15. t. m.

Iz Podgrada tuže nam se, da su tamo oćekivali dne 1. t. m. pošlansku vezu sa kolodvorom u Trnovom, koja njim bijaše čvrsto obećana, pa je neima. Pripravan je pošlanski voz i konj čeka novu s'uzbu, koju je imao obavljati dnevime dva puta t. j. u jutro i na večer ali do sada neima iz Trsta glasa, da bi se bilo toj davnog želji tamošnjeg pućanstva zadovoljilo. Nadamo se, da ako su i za koji dan odročili tu pošlansku vezu, da to neće dugo trajati — jer svako obećanje nije uvijek ludom radoranje.

Broj djaka na talijanskoj gimnaziji u Kopru pao je i ove godine.

Već prošle godine bio je broj djaka na talijanskoj gimnaziji u Kopru niži nego li obćenito, a letos je broj djaka pao opet niže nego li lane.

Taj pad djaka pripisuje se činjenici, što talijanska, posre svišvana realna gimnazija u Pazinu, oduzimali koparskoj gimnaziji obćenit pristat djaka.

Prošle godine bio je pao broj djaka na čitavoj gimnaziji a letos se ih je upisalo 259 napram 268 od prošle godine.

Električni tranvaj u Trstu. Nakon tolikog zatezanja započeo je konačno dne 3. t. m. voziti električni tranvaj u gradu Trstu. Za sada predana je prometu samo glavna pruga i to iz društvenog sjela (ulica Giulia) pak u Barkovlje. Za koji dan — kazu — voziti će i električni tranvaj i po ostalih bar glavnijih prugah.

Iz Svetvinčencine. I kod nas je Talijanćad izvan pokrajine raztrusila, da nemamo vina a i ono što je, da je slabo i Bog zna kakovo To je laž. Kod nas je dobro grozđje urodilo, bilo ga je prilično, te je i vino izvrstno. U obće govoreć, naša su vina na daleko poznata, te zapremaju prvo mjesto u Istri. Ako bi tko od trgovaca želio potanjiti obaviesti ili bud šta, može se obratiti na G. Ivana Peršić iz Kranjčić postla Svetvincenti.

Zatvoren novinar. U Trstu zatvorila je sudbena oblast dne 1. t. m. vlasnika poznatoga talijanskoga dnevnika „L'Avanti“, Rikarda Camberra, kaznenoga branitelja, rodom iz Dalmacije i nekadašnjega valrenoga Hrvata.

Camberu protivni talijanski listovi pišu, da imade više toga, radi česa će morati da sudu odgovara. Mi se nepaćamo u to, prijavio talijansko rublje.

Iz Zumeška nam javljaju, da je tamo ja osobito u pot. občini Sv. Bartola, izvrstnoga vina, kakovoga davno nije bilo, jer je grozđju bilo vrlo povoljno vrijeme a tuće nije bilo. Upozorujemo trgovce na vinom, da se obrate na G. Petra Jlabinjana, pok. Marka, župana i zastupnika banke „Slavije“ u Zumešku (postpa Motovun), koji će im dati sve moguće informacije i inače im biti na ruku.

Iz Tinjana nam pišu dne 27. tek. Prekjućer prošao je ovuda postom iz Poreča „Obermačak te je ovdje dobio jedan malen maćji pozdrav. Nosio je valjda hrane iz Poreča za one maćkiće iz prekogore. Presjelo jim, kako i će, ako Bog da. Porečki hranitelji će pak stalno biti namagareni. Neka ih nije, nam ih škode. Naši.

Neočekivani stečaj u Trstu. Jedna od starijih tvrdka grada Trsta, naime ona Aleksandra Levi, javila je dne 24. pr. m. neočekivano svoj stečaj. Ta tvrdka bavila se većinom bankovnim poslovima i prodajom vriednostnih papira, srećaka itd. siromašnijim slojevom pućanstva na obroke.

Oštećeni su ponajviše siromasi, koji su kupovali kod te židovske tvrdke srećke na obroke. Govori se, da oblasti smatraju ovaj stečaj prostom prevarom.

Štipendije. Jedna državna stipendija od 360 kruna godišnjih razpisana je za djaka, koji se obveže, da će po dovršenih naučili služiti u jednoj od seoskih občina Istre kroz 10 godina.

Molbe sa potrebitimi svjedoćbami valja podnesti na c. kr. namjestništvo u Trstu do 15. oktobra 1900.

Druga stipendija od 600 kruna podieliti će se pravniku na sveučilištu u Beču. Molbe valja uložiti do 31. oktobra 1900. na političke oblasti u Goričkoj ili u obće u Primorju.

Treća stipendija od 315 kruna (državna) podieliti će se Istranu, slušatelju medicine, eventualno gimnazijalcu (ovamu samo 168 kruna).

Molbe treba predložiti c. kr. namjestništvu u Trstu do 30. oktobra 1900. Tu je se može dobiti i druge potrebite obaviesti.

O vinskoj ljetini u Istri piše tršćanskoj „Edinosti“ dopisnik, koji se podpisuje „Istrski Slovenec“ koliko sledi:

Već nekoliko godina nebijase vinska ljetina toli bogata kako ljetos. Grozđje bijaše u obće zdravo i bijaše ga obilno. Talijanski listovi pisali su prije, da seljaci neće imati vina, a ono što ga bude, neće vriediti. Dakako, oni bi rada prodavali svoja patvorena ili umjetna vina, kakvo prireduju na stotine hektolitara, a kasnije kupuje od seljaka vino izpod svake cijene, te ga dobro prodavaju kao svoje.

Seljak će imati ljetos u Istri dosta vina, a ovo će biti svuda izvrstno, jer bijaše vrijeme tako povoljno, kako malo kada.

A ipak imade još uvijek naših trgovaca iz Kranjske koji vole sladko vino, patvoreno vino od Talijana i Krnjela.

Takova gnjezda jesu. Buje, Vižnada, Višnjani, Poreč, Molovan, Pazin, Kanfanar, Rovinj, Vodnjani itd.

Ja bih savjetovao kranjskim trgovcima sa vinom, da nekupuju vina od takovih „sinjori“ i njihovih podrepnica. Kod kmeta dobiti će bolja vina i uz povoljniju cijenu. Pomozite siroti kmetu, da čim prije razproda svoj skupocieni i tvrdo pridobijeni proizvod. U Istri imade dosta slavenskih svećenika i učitelja; obratite se na uje i kad dodjete u Istru, pitajte ih za savjet. Oni će vam stalno poći na ruku, koliko je samo moguće. Slovenci trgovci nekupujte vina od fabrikanta vina nego izravno od samoga kmeta.

Iz drugih krajeva.

Nadbiskup Stadler na svom putu za Rim. Ovih dana prošao je sarajevski nadbiskup presvj. g. dr. Josip Stadler sa svojimi hodoćastnicima iz Bosne preko Zagreba, Karlovača itd. na Rieku pak odalio parohodnom putom, a iz Rijeke pak odalio željeznicom odalio u Rim.

Bosanski hodoćastnici, napose njihov vodja g. nadbiskup bijahu u Zagrebu kod dolazka i odlazka burno i srdaćno pozdravljeni. Na zagrebaćkom kolodvoru sakupilo se veliko mnoštvo naroda, koji je narodnoga ljubimca i njegove suputnike oduševljeno pozdravio.

Iz Zagreba krenuše hodoćastnici željeznicom put Karlovača pak dalje na Rieku te bijahu na svih postajah najsrdaćnije doćekani. Riečki Hrvati pozdravise također bosanskoga braću i njihovoga vodju koji kod dolazka toli kod odlazka vrlo oduševljeno. G. nadbiskupa primio je u svoj stan poznati riečki rodoljub i veletraž g. Gjur Ružić, gospodski ga pogostio i u svojoj kočiji na parobrod odpratio.

Na riećkom mulu sakupili se opet riečki Hrvati kod odlazka bosanskih Hrvata koje su živahno pozdravljali sve dok im bijaše parobrod na vidiku zaželiv im sretan put tamo i sretan povratak.

† Fran Ilovar, dekan u Borcu preminuo je dne 2. oktobra 1900 od 1. uri popodne poslje dugotrajne i mućne bolesti. Vječna mu pamjat!

Krasan dar. Hrvatski rodoljub iz Dalmacije, g. Tomo Bradamović došao je nedavno iz Amerike, gdje si je stekao trudom i štednjom velik imetak, u domovinu, pak se je navratio u hrvatsku priedstolnicu, u ponosni naš Zagreb. Tu je podario za „Starčevićev dom“ 17.000 for. hoteći tim pokazati žarku svoju ljubav do svoga roda. Mi smo stalni, da bi on pružio podporu našoj Družbi sv. Cirila i Metod, kod bi ga koji od prijatelja sjetio na njezinu plemenitu svrlu.

Kongres slavenskih novinara. Hrvatski listovi pišu na podmitanja njemaćkih i mađarskih novinara, da se slavenski novinari nesastase tobož radi toga, što vlada nesloga između čeških i poljskih novinara — da to nije istina. Sastanak slavenskih novinara bijaše odrećen jedino radi toga, što dotični odbor nije dobio pravovčasno potrebita gradiva za uspješno djelovanje Slavenski novinari, bez razlike političkih nazora, sastali će se na kongresu u Dubrovniku u Uzkrsku budućee godine.

Nove banknote. Od 20. rujna kolaju u prometu nove note po 20 kruna. Novinstvo ih je s ove i s one strane Lajke različito pozdravilo i prigovaralo im zbog više tehničkih mana. Prekjućer je dapaće u Beču kolala viest, da će se te nove note opet povući iz prometa i zamieniti drugima. Jedan hećki list, koji se je opitao na kompetentnu mjestu, javlja, da se i ondje priznaju manji tehnički nedostaci, ali da se ne namjerava netom izdane note zamieniti novima. Za kratko vrijeme počeli će se stavljati u promet i nove note po 10 kruna u ljubicaštoj boji. Note po 50 kruna. biti će modre, po 100 kruna zelene, po 500 kruna sive i po 1000 kruna smeđe. Dvadesetaće su crvene.

Iz blaćene zemlje. Ovih dana izrećena je na sudu u Palmi — Kalabrija — osuda proti članovima zloglasnog društva „Piecicotti“ sastojeećeg od 248 zloćinaca, među kojima bijaše i više žena. Osim 12, bijahu svi ostali obtućeni osuđeni na tamnicu od 3 mjeseca do 3 godina. Osuđjenici saslušani su osudu bućee i proklinjuć. I to je specijalitet talijanski — 248 obtućenika na jednom!

Potonuo parobrod. Brzojavka, stigla jednoj riećkoj trgovaćkoj kući, potvrđjuje viest, da je u blizini Captowna potonuo englezki parobrod „Suffolk“, koji je sa Rieke u južnu Afriku prevažao 930 konja. Osoblje sa parobroda spasilo se, doćim su konji i parobrod potonuli. Parobrod je pripadao jednom englezkom društvu, te je bio sagradjen istom ljetos u Suderlandu.

Društvene:

Program „Javne glavne skupštine političkoga društva „Edinost“, koja će se održavati u nedjelju dne 14. t. m. u 3 sata po podne u prostorijah „Narodnoga Doma“ u Barkovljah — kod Trsta, sastoji iz sledeećih toćaka.

1. Nagovor predsjednika.
2. Izvješće tajnikovo.
3. Izvješće blagajnikovo.
4. Izbor novoga odbora.
5. Razprava o položaju.

6. Razprava o predstojećih izborih za carevinsko vieće.

7. Predlozi.

Oćekujemo, da će se gg. članovi i prijatelji našega političkoga društva mnogobrojno odazvati odborovu pozivu, te koji iz Trsta i okolice, toli iz Istre u što većem broju pohrliti na tu javnu glavnu skupštinu.

Književne:

U nakladnoj tiskarni J. Krmpotić i dr. u Puli ove je dane izašla: „Grammatik, Conversations- und Lesebuch der kroatischen oder serbischen Sprache für die k. u. k. Kriegs-Marine von Karl Kokolj, k. u. k. Marine-Kaplan. Ciena je knjizi K 2-40, a poslata franko na dom K 2-65. Naručuje se u nakladnoj knjižari.

Akoprem je slovnica sastavljena samo za čašništvo i činovništvo mornarice, to će ista dobro doći i drugima, ne samo rad ućenja jezika, nego i radi poznavanja tehničkog hrvatskog nazivlja za sve grane mornarice.

Hrvatske povjestne gradjevine. Kako sam oglašio, izašli će pod ovim naslovom obsežno moje djelo o hrvatskim gradovima, gradinama itd. koje će uz mnoge slike sadržavati i topogr. i historijski opise hrv. povjestnih gradjevine. Prvi svezak toga djela nalazi se jur pod listkom te će izaći prvih dana listopada. Sadržavat će topogr.-histor. opise od četiri grada s ništa manje nego trinaest liepih slika.

Predplate na djelo šalju se tiskari Antuna Scholza u Zagrebu, Gajeva ulica 7. Predplata iznosi za knjigu (110 svezaka) 7.50 kruna s postarinom.

E. Laszowski.

Razni prinosi:

Naša uprava primila je tekom septembra u krunskoj vriednosti:

- a) u ime predbrojbe: M. P. Susak 6. F. P. Minori 3. A. C. Pomer 2. L. N. Kotor 3. M. C. Pazin 4. B. C. Buzet 3.50. G. C. Buzet 12. F. J. Trst 11.50. I. D. Susak 2. L. M. Draga 6. B. T. Beč 2. I. B. Pala 2. Čil. sv. Ivan Zelina 5. I. C. Dugaresa 6. J. M. Gorica 12. M. F. Dautovlje 2.50. V. P. Lipa 2.50. B. E. Susak 2.50. A. S. Murvica 2.50. B. D. sv. Matej 6. Fr. Z. Poljica 2. M. pl. C. Čabar 2.50. D. D. Benkovac 20.50. D. K. Ripenda 4. V. B. Hivaća 2.50. S. K. Samobor 1.50. V. P. Baska 6. F. P. Pican 4.18. 6. D. B. Zadar 4. M. G. Kastav 27. P. D. Nazaret 6. I. M. Ljubljana 3. Kavana Rauch Pula 6.32. A. S. Pala 4. B. F. Pala 3. M. R. Osor 10. L. J. Mlaka 2. J. D. Beč 5. A. J. Beč 20. J. V. Karlovač 3.50. S. S. Bakar 15.50. V. R. Tinjan 4. J. D. Zegoti 2. S. Z. Rukavac 5. M. A. Trst 2.50. I. B. Dane 1.75. V. R. Trst 6. F. V. Dautovlje 2. M. J. Višnjani 4.50. S. S. Šibenik 10. dr. A. S. Volosko 15.50. R. K. J. Zadar 20. V. S. Matulje 5. J. Z. Bačve 6.

b) za oglaše: obć glav. Kastav 28.80. An. Gingele Fasana 14.40. del. škola. Kastav 3.10. c. kr. ekon. uređ. Biograd 5.12. Ljub. Nehrony, Kotor 1.

c) Za društvu sv. Cirila i Metod: g. Mart. Curić, pristav u Glini 8.80. darovala gospoda: Jašo Gumić-ek. Fiser arhitekt, Kosović sumarnik, Abelle načelnik, Račić pristav, Prpić vjezbenik, Curić, pristav, Srka tjevarnik, K S sakupio u veselom društvu. G. dr. A. Radić, profesor u Zagrebu K 26, sabrano kod njega na rieć g. dr. Harunbašića, a darovaće: govornik 10. T. Didolić ml. 5. Juraj Kapić, voinik 5. Fr. Volarić župnik na Čuškom 2. uređništvo „Doma“ 4. G. Jos. Nikšić, trgovac u Gospiću K 100, sakupljenih kod vjenćanja njegove kećeri. G. Ivan Priskić u Opaljici darovao K 5. G. Fr. Steidla, Sisak sabrao K 15.80 prigodom instalacije župnika g. dr. Mije Medjumura.

d) Za djakek pripomoćno društvu u Pazinu: g. Mart. Curić, pristav u Glini K 8.80. G. Ivan Priskić u Opaljici K 5. 0) Podružnica družbe sv. Cirila i Metod u Puli, primila je od G. Ivana Keršića, za uspomenu vjenćanja njegove kećeri K 5. G. Niko Mardesić, darovao je prigodom svoga umirov. podružnici družbe sv. C. i Metod u Puli, K 4, a djakćkom pripomoćnom društvu u Pazinu, putem uređništva „Naše Sloge“ K 4. Živili darovatelji!

